

Indholdsoversigt

Del I EU-rettens virkninger i medlemsstaterne

- Kapitel 1 EU-rettens kilder og virkninger 17
- Kapitel 2 Fortolkningsprincipper 29

Del II Fri bevægelighed

- Kapitel 3 Introduktion til fri bevægelighed 37
- Kapitel 4 Det generelle diskriminationsforbud 44
- Kapitel 5 Varernes frie bevægelighed 46
- Kapitel 6 Arbejdskraftens frie bevægelighed 62
- Kapitel 7 Etableringsretten 71
- Kapitel 8 Tjenesteydelseernes frie bevægelighed 78

Del III Domstolskontrollen

- Kapitel 9 Introduktion til domstolskontrollen 87
- Kapitel 10 Præjudicielle spørgsmål 93
- Kapitel 11 Traktatbrudssøgsmål 103
- Kapitel 12 Annullationsøgsmål 108
- Kapitel 13 Passivitetssøgsmål 116
- Kapitel 14 Erstatningssøgsmål 119

Del IV Domsreferater

- Kapitel 15 Introduktion til EU-domme 127

Forkortelser 194

Litteratur 195

Gloseliste, da-en 196

TEF-register 197

Domsregister 198

Stikordsregister 201

Indholdsfortegnelse

Del I EU-rettens virkninger i medlemsstaterne

Kapitel 1 EU-rettens kilder og virkninger 17

1. Indledning 17
 - 1.1 EU-rettens kilder 17
 - 1.1.1 Den primære EU-ret 18
 - 1.1.2 Den sekundære EU-ret 18
 - 1.2 Direkte virkning 18
 - 1.2.1 Direkte vertikal virkning 18
 - 1.2.2 Direkte horisontal virkning 19
 - 1.2.3 Oversigt over direkte virkning 19
2. EF-traktatens bestemmelser 19
 - 2.1 Direkte vertikal virkning 20
 - 2.2 Direkte horisontal virkning 20
 - 2.3 Oversigt over EF-traktatens direkte virkning 20
 - 2.4 Refereret domspraksis 21
3. Forordninger 21
 - 3.1 Refereret domspraksis 22
4. Direktiver 22
 - 4.1 Korrekt implementering af direktiver 22
 - 4.1.1 Klar og utvetydig retsstilling 23
 - 4.1.2 Bindende regler 23
 - 4.1.3 Overtrædelse effektivt sanktioneret 23
 - 4.1.4 Inden fristens udløb 23
 - 4.2 Manglende eller mangelfuld implementering 23
 - 4.2.1 Direkte vertikal virkning 24
 - 4.2.2 Direkte horisontal virkning 25
 - 4.2.3 Indirekte horisontal virkning 25
 - 4.3 Oversigt over direktivers direkte virkning 26
 - 4.4 Disposition til opgaver om direktivers direkte virkning 27
 - 4.5 Refereret domspraksis 27
5. Beslutninger 28
6. Henstillinger og udtalelser 28

Kapitel 2 Fortolkningsprincipper 29

1. Indledning 29
2. Princippet om EU-rettens forrang 29
 - 2.1 Regelgrundlag 29
 - 2.2 Baggrunden for princippet 30
 - 2.3 Princippets indhold og rækkevidde 30
 - 2.4 Pligtsubjektet 31
 - 2.5 Retsvirkning ved overtrædelse af princippet 31
 - 2.6 Refereret domspraksis 31

3. Princippet om EU-konform fortolkning 31
 - 3.1 Regelgrundlag 31
 - 3.2 Baggrunden for princippet 31
 - 3.3 Princippets indhold og rækkevidde 32
 - 3.4 Pligtssubjektet 32
 - 3.5 Retsvirkning ved overtrædelse af princippet 32
 - 3.6 Refereret domspraksis 32
4. Skematisk sammenligning af principperne 33

Del II Fri bevægelighed

Kapitel 3 Introduktion til fri bevægelighed 37

1. Indledning 37
2. Diskriminations- og restriktionsforbud 37
 - 2.1 Diskrimination 38
 - 2.1.1 Direkte diskrimination 38
 - 2.1.2 Indirekte diskrimination 38
 - 2.1.3 Omvendt diskrimination 38
 - 2.2 Restriktioner 39
 - 2.3 Diskriminationsforbud ktr. restriktionsforbud 39
3. Undtagelser (saglige hensyn) 39
4. Forholdet mellem regelsættene 40
5. Forholdet til harmonisering 41
6. Krav om grænseoverskridende element 41
7. Disposition til opgaver om fri bevægelighed 42
 - 7.1 Afgrænsning af det relevante regelsæt 42
 - 7.2 Totalharmonisering 42
 - 7.3 Grænseoverskridende element 42
 - 7.4 Diskrimination eller restriktion 42
 - 7.5 Undtagelser (saglige hensyn) 43
 - 7.6 Konklusion 43

Kapitel 4 Det generelle diskriminationsforbud 44

1. Indledning 44
 - 1.1 Regelgrundlag 44
2. Forskelsbehandling på grundlag af nationalitet 44
3. Undtagelser (saglige hensyn) 45
4. Disposition til opgaver om det generelle diskriminationsforbud 45

Kapitel 5 Varernes frie bevægelighed 46

1. Indledning 46
 - 1.1 Regelgrundlag 47
2. Varebegrebet 47
 - 2.1 Afgrænsning af varer i forhold til TEF art. 49 48
3. Afgiftsmæssige handelshindringer 48
 - 3.1 Afgrænsning af TEF art. 25 i forhold til art. 90 49
 - 3.2 Forbud mod told og toldlignende afgifter 49
 - 3.2.1 HR: Forbud mod told og ATV 50

- 3.2.2 *U: Vederlagsreglen* 50
- 3.2.3 *Refereret domspraksis* 51
- 3.3 Forbud mod diskriminerende interne afgifter 51
 - 3.3.1 *Lignende indenlandske varer* 52
 - 3.3.2 *Konkurrerende indenlandske varer* 53
 - 3.3.3 *Refereret domspraksis* 54
- 4. Ikke-afgiftsmæssige handelshindringer 54
 - 4.1 HR: Forbud mod kvantitative indførselsrestriktioner og FTV 55
 - 4.1.1 *Kvantitative indførselsrestriktioner* 55
 - 4.1.2 *Foranstaltninger med tilsvarende virkninger (FTV)* 56
 - 4.1.3 *Keck-doktrinen – produktregler ktr. markedsføringsregler* 57
 - 4.2 U1: Traktathjemlede undtagelser, jf. TEF art. 30 58
 - 4.2.1 *Den offentlige sædelighed* 59
 - 4.2.2 *Den offentlige orden* 59
 - 4.2.3 *Den offentlige sikkerhed* 59
 - 4.2.4 *Beskyttelse af menneskers liv og sundhed* 59
 - 4.2.5 *Beskyttelse af dyrs liv og sundhed* 59
 - 4.3 U2: Tvingende almene hensyn, jf. Cassis-doktrinen 59
 - 4.3.1 *Eksempler på tvingende almene hensyn* 60
 - 4.3.2 *Proportionalitetsprincippet* 60
 - 4.3.3 *Refereret domspraksis* 60
- 5. Disposition til opgaver om varernes frie bevægelighed 61

Kapitel 6 Arbejdskraftens frie bevægelighed 62

- 1. Indledning 62
 - 1.1 Regelgrundlag 62
 - 1.2 Refereret domspraksis 62
- 2. Arbejdstagerbegrebet 63
 - 2.1 Betingelser 63
 - 2.1.1 *Arbejde i en andens tjeneste og efter dennes anvisninger* 64
 - 2.1.2 *Arbejde mod vederlag* 64
 - 2.2 Afgrænsning af TEF art. 39 i forhold til art. 43 og 49 64
- 3. Krav om grænseoverskridende element 65
- 4. Diskriminations- og restriktionsforbud 65
 - 4.1 Diskriminationsforbud 66
 - 4.1.1 *Direkte diskrimination* 66
 - 4.1.2 *Indirekte diskrimination* 66
 - 4.2 Restriktionsforbud 66
 - 4.3 Keck-doktrinens anvendelse inden for TEF art. 39? 66
 - 4.4 Pligt- og rettighedssubjekter 67
 - 4.4.1 *Pligtsubjekter* 67
 - 4.4.2 *Rettighedssubjekter* 67
- 5. Undtagelser (saglige hensyn) 67
 - 5.1 U1: Den offentlige orden, sikkerhed, sundhed 68
 - 5.2 U2: Ansættelser i den offentlige administration 68
 - 5.3 U3: Tvingende almene hensyn 69
- 6. Disposition til opgaver om arbejdskraftens frie bevægelighed 70

Kapitel 7 Etableringsretten 71

1. Indledning 71
 - 1.1 Regelgrundlag 71
 - 1.2 Refereret domspraksis 72
2. Etableringsbegrebet 72
 - 2.1 Hvilken virksomhed omfattes af etableringsbegrebet? 72
 - 2.1.1 *Selvstændig erhvervsvirksomhed* 72
 - 2.1.2 *Selskaber* 72
 - 2.2 Primær ktr. sekundær etablering 73
 - 2.2.1 *Primær etablering* 73
 - 2.2.2 *Sekundær etablering* 73
 - 2.3 Afgrænsning af TEF art. 43 i forhold til art. 49 73
 - 2.4 Afgrænsning af TEF art. 39 i forhold til art. 43 74
3. Krav om grænseoverskridende element 74
4. Diskriminations- og restriktionsforbud 74
 - 4.1 Diskriminationsforbud 74
 - 4.2 Restriktionsforbud 75
 - 4.3 Pligt- og rettighedssubjekter 75
5. Undtagelser (saglige hensyn) 75
 - 5.1 U1: Udøvelse af offentlig myndighed 75
 - 5.2 U2: Den offentlige orden, sikkerhed og sundhed 76
 - 5.3 U3: Tvingende almene hensyn 76
6. Disposition til opgaver om etableringsretten 77

Kapitel 8 Tjenesteydernes frie bevægelighed 78

1. Indledning 78
 - 1.1 Regelgrundlag 78
 - 1.2 Refereret domspraksis 78
2. Tjenesteydelsesbegrebet 79
 - 2.1 Afgrænsning af TEF art. 43 i forhold til art. 49 79
 - 2.2 Afgrænsning af TEF art. 39 i forhold til art. 49 79
 - 2.3 Afgrænsning af varer i forhold til TEF art. 49 79
3. Krav om grænseoverskridende element 79
4. Diskriminations- og restriktionsforbud 80
 - 4.1 Diskriminationsforbud 80
 - 4.2 Restriktionsforbud 81
 - 4.3 Keck-doktrinens anvendelse inden for TEF art. 49? 81
 - 4.4 Pligt- og rettighedssubjekter 81
 - 4.4.1 *Pligtsubjekter* 81
 - 4.4.2 *Rettighedssubjekter* 82
5. Undtagelser (saglige hensyn) 82
 - 5.1 U1: Udøvelse af offentlig myndighed 82
 - 5.2 U2: Den offentlige orden, sikkerhed og sundhed 82
 - 5.3 U3: Tvingende almene hensyn 82
6. Disposition til opgaver om tjenesteydernes frie bevægelighed 84

Del III Domstolskontrollen

Kapitel 9	Introduktion til domstolskontrollen	87
1.	Indledning	87
2.	De forskellige sagstyper	88
2.1	Oversigt over sagstyperne	88
2.2	Indirekte søgsmål	88
2.2.1	Præjudicielle forelæggelser	88
2.3	Direkte søgsmål	89
2.3.1	Traktatbrudssøgsmål	89
2.3.2	Annulationssøgsmål	89
2.3.3	Passivitetssøgsmål	89
2.3.4	Erstatningssøgsmål	89
3.	Forholdet mellem sagstyperne	89
3.1	Annulationssøgsmål ktr. passivitetssøgsmål	90
3.2	Annulationssøgsmål ktr. præjudicielt spørgsmål	90
3.3	Erstatningssøgsmål ktr. præjudicielt spørgsmål	91
3.4	Erstatningssøgsmål ktr. annulations-/passivitetssøgsmål	91
3.5	Traktatbrudssøgsmål ktr. præjudicielt spørgsmål	91
3.6	Traktatbrudssøgsmål ktr. erstatningssøgsmål	92
3.7	Traktatbrudssøgsmål ktr. annulations- og passivitetssøgsmål	92
Kapitel 10	Præjudicielle spørgsmål	93
1.	Indledning	93
1.1	Regelgrundlag	94
1.2	Refereret domspraksis	94
2.	EF-Domstolens kompetence	94
2.1	Fortolkning af EF-traktaten	95
2.2	Gyldighed og fortolkning af EU-retsakter	95
2.2.1	Hvilke EU-retsakter omfattes?	95
2.2.2	Hvad kan EF-Domstolen tage stilling til?	95
3.	Forelæggelsesberettigede instanser	96
3.1	Særlig om organets uafhængighed	97
4.	Fakultativ forelæggelse (forelæggelsesret)	97
4.1	1. betingelse: Verserende retssag	98
4.2	2. betingelse: Nødvendig for domsafsigelse i hovedsagen	98
5.	Obligatorisk forelæggelse (forelæggelsespligt)	98
5.1	HR: Forelæggelsespligt hvis ingen appellmulighed	99
5.1.1	1. betingelse: Verserende retssag	99
5.1.2	2. betingelse: Nødvendig for domsafsigelse i hovedsagen	99
5.1.3	3. betingelse: Ingen appellmulighed	99
5.2	U1: Spørgsmålet er identisk med et tidligere (acte éclairé)	100
5.3	U2: Spørgsmålet giver ikke anledning til tvivl (acte clair)	100
5.4	U3: Spørgsmålet er irrelevant	100
6.	Retsvirkninger af et præjudicielt spørgsmål	101
6.1	I forhold til EF-Domstolen	101
6.2	I forhold til den forelæggende nationale ret	101
7.	Disposition til opgaver om præjudicielle spørgsmål	102

Kapitel 11 Traktatbrudssøgsmål 103

1. Indledning 103
 - 1.1 Regelgrundlag 103
 - 1.2 Refereret domspraksis 103
2. Søgsmålskompetence 103
 - 2.1 Kommissionen 104
 - 2.2 Medlemsstaterne 104
3. Traktatkrænkelingsproceduren 104
 - 3.1 Hvis Kommissionen er sagsøger 104
 - 3.2 Hvis en medlemsstat er sagsøger 105
4. EF-Domstolens afgørelse 106
5. Retsvirkninger af traktatbrudsdom 106
6. Disposition til opgaver om traktatbrudssøgsmål 107

Kapitel 12 Annullationssøgsmål 108

1. Indledning 108
 - 1.1 Regelgrundlag 108
 - 1.2 Refereret domspraksis 109
2. Søgsmålskompetence 109
 - 2.1 Privilegerede sagsøgere 109
 - 2.2 Ikke-privilegerede sagsøgere 109
3. Søgsmålets genstand 110
 - 3.1 Privilegerede sagsøgere 110
 - 3.2 Ikke-privilegerede sagsøgere 110
 - 3.2.1 *Beslutninger, der retter sig til sagsøgeren* 110
 - 3.2.2 *Beslutninger, der berører sagsøgeren umiddelbart og individuelt* 110
4. Søgsmålsfrist 112
5. Søgsmålsgrunde 112
 - 5.1 Inkompetence 113
 - 5.2 Væsentlige formelle mangler 113
 - 5.3 Indholdsmangler 113
 - 5.4 Magtfordrejning 113
6. Retsvirkninger af annullationsdom 114
7. Disposition til opgaver om annullationssøgsmål 115

Kapitel 13 Passivitetssøgsmål 116

1. Indledning 116
 - 1.1 Regelgrundlag 116
2. Søgsmålskompetence 116
 - 2.1 Privilegerede sagsøgere 116
 - 2.2 Ikke-privilegerede sagsøgere 117
3. Betingelse for at anlægge passivitetssøgsmål 117
4. Procedure og søgsmålsfrist 117
5. Retsvirkninger af passivitetsdom 117
6. Disposition til opgaver om passivitetssøgsmål 118

Kapitel 14 Erstatningssøgsmål 119

1. Indledning 119
 - 1.1 Regelgrundlag 119

- 1.2 Refereret domspraksis 120
- 2. Medlemsstaternes erstatningsansvar 120
 - 2.1 Erstatningsbetingelserne 120
 - 2.1.1 *Borgerne tillægges rettigheder* 120
 - 2.1.2 *Tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse af EU-retten* 121
 - 2.1.3 *Årsagsforbindelse* 121
 - 2.2 Ansvarssubjektet 121
- 3. Fællesskabets erstatningsansvar 122
 - 3.1 Erstatningsbetingelserne 122
 - 3.1.1 *Retsstridig adfærd* 122
 - 3.1.2 *Indtrådt tab* 123
 - 3.1.3 *Årsagsforbindelse* 123
 - 3.2 Ansvarssubjektet 123
- 4. Disposition til opgaver om erstatningssøgsmål 124

Del IV Domsreferater

- Kapitel 15 Introduktion til EU-domme 127**
- Alpine Investments 129
 - Angonese 131
 - Banco de Fomento 133
 - Becker 134
 - Bela-Mühle 135
 - Bluhme (brune læsø-bier) 136
 - Carpenter 137
 - Cassis de Dijon 138
 - CILFIT 140
 - Clean Car Autoservice 142
 - Costa mod ENEL 144
 - Dassonville 145
 - Defrenne 146
 - D'Hoop 147
 - Dillenkofer 148
 - Faccini Dori 150
 - Factortame 152
 - Foto-Frost 153
 - Francovich 154
 - Gebhard 155
 - Grant 157
 - Grogan 158
 - Grzelczyk 160
 - Hansen & Søn 161
 - Hauer 162
 - Heylens 163
 - Inter-Environnement Wallonie 165
 - Keck og Mithouard 166
 - Kohll 167
 - Kommissionen mod Belgien (vallonsk affald) 168

Kommissionen mod Danmark (flaskepant)	169
Kommissionen mod Danmark (jordnødder)	170
Kommissionen mod Frankrig (jordbær)	171
Kommissionen mod Grækenland (modermælk)	173
Kommissionen mod Rådet (affaldsdirektiv)	174
Kommissionen mod Rådet (titandioxid)	175
Kommissionen mod UK (øl og vin)	176
Lehtonen	177
Marleasing	178
Outokumpu	179
P mod S og Cornwall County Council	181
Parlamentet mod Rådet (studerendes opholdsret)	182
Rau	183
Salzmann	184
Schmidberger	185
Simmenthal	187
Torfaen Borough Council (søndagslukning)	189
TV-Shop	190
Van Gend en Loos	192
Von Colson og Kamann	193
Forkortelser	194
Litteratur	195
Gloseliste, da-en	196
TEF-register	197
Domsregister	198
Stikordsregister	201